

Pijnbehandeling

Pijnbehandeling met de morfine PCA-pomp

In deze tekst leest u meer over de pijnbehandeling met een PCA-pomp. PCA betekent: Patiënt geControleerde Analgesie (pijnstilling). U heeft na uw operatie op de uitslaapkamer (verkoever) een PCA-pomp gekregen als onderdeel van de pijnbehandeling. Hoe deze werkt en wat de bijwerkingen kunnen zijn leest u in deze folder.

Pijnbehandeling na de operatie

Met de PCA-pomp kunt u zelf uw pijnmedicatie toedienen door op een knopje te drukken. U heeft dan zelf de controle over de pijnbehandeling. Het is erg belangrijk te weten dat u de enige bent die op de knop mag drukken. Familie, bezoek of verpleegkundigen mogen de PCA-pomp niet bedienen!

Naast de pijnstilling die u met behulp van de PCA-pomp krijgt, ontvangt u ook nog op vaste tijden andere pijnstillers in tabletvorm. Soms kunt u ook pijnstilling via het infuus krijgen. Het is erg belangrijk dat u deze extra pijnstillers ook gebruikt want hierdoor is het pijnstillend effect groter.

Hoe werkt de PCA- pomp?

De verpleegkundige van de uitslaapkamer heeft een PCA-pomp bij u aangesloten. U heeft van haar/hem ook de bedieningsknop gekregen.

Als u pijn heeft, de pijn voelt opkomen of denkt iets te gaan doen wat pijnlijk is, drukt u op de knop. Hierdoor krijgt u een kleine hoeveelheid pijnstilling toegediend. Als bevestiging hoort u een pieptoon.

Het duurt enkele minuten voordat het medicijn is ingewerkt. Is na enkele minuten de pijn niet minder geworden dan kunt u nogmaals de knop indrukken. Dit herhaalt u tot de pijn dragelijk is. Het is belangrijk dat u al op de knop drukt wanneer u merkt dat de pijn opkomt of toeneemt. Wacht dus niet totdat de pijn heel heftig is, dan is één druk op de knop waarschijnlijk niet voldoende om de pijn snel te laten afnemen.

Wie is verantwoordelijk voor het instellen van de PCA-pomp?

Zolang als u een PCA-pomp gebruikt komt er een verpleegkundige van de Acute Pijn Service (APS) dagelijks bij u langs. De verpleegkundigen van de Acute Pijn Service werken onder de verantwoordelijkheid van een anesthesioloog. Tijdens hun bezoek willen zij graag van u weten hoe het met de pijn en pijnstilling gaat na uw operatie. Als het nodig is kunnen zij de pijnstilling

aanpassen. Samen met u spreken de APS-verpleegkundige, de afdelingsverpleegkundige en uw behandelend arts af wanneer de PCA-pomp gestopt kan worden. Ook spreken zij vervangende pijnstillers af als dat nodig is.

Zijn er bijwerkingen van de PCA-pomp?

Soms kunt u last krijgen van jeuk en/of misselijkheid. Als u hier last van heeft, aarzel dan niet en geef dit door aan de verpleegkundige of arts. Zij kunnen hierop actie ondernemen als dat nodig is. U kunt ook wat slaperig worden. Dit is over het algemeen niet zorgwekkend, maar het kan voor u vervelend zijn. Ook dit moet u aan uw verpleegkundige of arts melden.

Het kan voorkomen dat u door het gebruik van Morfine niet goed naar het toilet kunt gaan (obstipatie). Hiervoor kunt u een laxerend middel krijgen om dit te verhelpen. Zodra u merkt dat uw ontlastingspatroon verandert, geeft u dit dan meteen door aan de afdelingsverpleegkundige en zaalarts.

Wat zijn de voor- en nadelen van een PCA-pomp?

Het voordeel van het zelf regelen van uw pijnstilling is dat u minder afhankelijk bent van de verpleegkundige en arts. Op het moment dat u de pijn voelt opkomen, kunt u zelf meteen pijnstilling toedienen. Uit onderzoek is gebleken dat patiënten met een PCA-pomp meestal minder pijnstilling nodig hebben om hetzelfde effect te bereiken dan patiënten zonder PCA-pomp.

Een nadeel kan zijn dat u 's nachts wakker kunt worden, omdat de pijn weer toeneemt. Dit komt omdat u niet op tijd op de knop kunt drukken als u slaapt. Het is daarom belangrijk dat u naast de medicatie via de PCA-pomp ook de aanvullende pijnmedicatie inneemt.

Welke medicijnen worden gebruikt in een PCA-pomp?

Het medicijn dat meestal wordt gebruikt is Morfine.

Enkele veel voorkomende vragen:

- Kan ik met de PCA-pomp te veel pijnstilling krijgen?
Nee, daar hoeft u niet ongerust over te zijn. De pomp is ingesteld op een maximale dosering, zodat u nooit te veel krijgt. Belangrijk is wel dat u de enige bent die de knop bedient. Verpleegkundigen, artsen of familie mogen dit niet voor u doen.
- Voel ik met een PCA-pomp helemaal geen pijn meer?
De eerste dagen na de operatie is er altijd sprake van pijn. Met de PCA-pomp zorgt u ervoor dat de pijn dragelijk is. Doordat de pijn dan minder is kunt u ook goed doorademen en bewegen.
- Hoe lang mag ik de PCA-pomp gebruiken?
De APS-verpleegkundige komt dagelijks bij u langs en bespreekt de pijn met u. Afhankelijk van het gebruik van de pomp en uw pijn, zal de pomp gestopt worden. U krijgt dan vervangende medicatie voorgeschreven als dat nodig is. Zo houdt u toch een goede pijnstilling.
- De PCA-pomp is gestopt, ik krijg nu Oxycontin en Oxynorm, hoe werken deze medicijnen?
Oxycontin is een sterke pijnstiller, die wat sterkte betreft te vergelijken is met Morfine. Maar het is geen Morfine! U neemt de Oxycontin tabletten twee maal per dag in. Zij werken langzaam, maar lang (continue) en zorgen voor pijnstilling gedurende 24 uur. Het is belangrijk in verband met de gereguleerde afgifte, dat deze tabletten in zijn geheel worden ingenomen. Niet kauwen of fijnmalen dus.

Oxynorm is hetzelfde stofje als Oxycontin, maar dan met een ander omhulsel om de pillen. Hierdoor werkt Oxynorm snel, maar ook korter. U mag Oxynorm gebruiken naast Oxycontin op de momenten dat u pijn ervaart ondanks uw medicatie. Ook kan Oxynorm preventief ingenomen worden, bijvoorbeeld voorafgaand aan de lichamelijke verzorging of fysiotherapie.

Heeft u nog vragen?

Heeft u na het lezen van deze informatiefolder nog vragen of zijn er onduidelijkheden? U kunt altijd terecht bij de verpleegkundige op de afdeling en bij de APS-verpleegkundige!